การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2*

A STUDY OF TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER NAKORNPATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

จุฑารัตน์ นิรันดร
Jutharat Nirundorn
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Bangkokthonburi University, Thailand
E-mail: jutharat.btu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 92 โรง โดยเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน และมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ครู 1 คน ผู้บริหาร 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 184 คน โดยกำหนดคุณสมบัติครูดังนี้ เป็นครูวิชาการ และมีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบ

* Received 8 April 2021; Revised 27 April 2021; Accepted 30 April 2021

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระดับสูงคือ การกระตุ้นทางสติปัญญากับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study of Transformational Leadership of School Administrators 2) to study the Academic Administration of School Administrators 3) to study the relationship between Transformational Leadership and Academic Administration of School Administrators. It was a Quantitative Research. The sample group is 92 schools under Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 2 by opening the Krejcie and Morgan Tables. There were 2 persons who provided information for each school, namely 1 teacher and 1 administrator, totaling 184 people. By defining teacher qualifications as follows: Academic teacher and have experience of 5 years or more. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing by Pearson's Correlation Coefficient. The results were as follows: 1) Transformational Leadership of School Administrators is overall at a high level. When considering each side in all aspects sort them as follows: Ideological Influence, Inspiration, Intellectual Stimulation and In Consideration of Individuality. 2) Academic Administration of School Administrators is overall at the highest level. When considering each side in all aspects sort them as follows: Educational Supervision, Development of Learning processes, Development of Educational Institutions Curriculum, Development of Quality Assurance Systems within Educational Institutions, Evaluation and the Transfer of Grades, and Development of Innovative Media and Educational Technology. 3) Transformational Leadership of School Administrators had a positive correlation with Academic Administration with statistical significance at the .05. With a high level of relationship as Intellectual stimulation and educational institution curriculum development.

Keywords: Transformational Leadership, Academic Administration, School Administrators

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพของคนเป็นเรื่องสำคัญที่สุด จำเป็นต้องมีกระบวนการของการพัฒนา ถ้ามองว่า คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญ เพื่อให้สมบูรณ์ทั้งความรู้ ความสามารถ คุณธรรม การพัฒนารอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ ซึ่งกิจกรรมที่ใช้พัฒนาสมาชิกของสังคมได้ คือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2551) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2559) ได้ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยกำหนดพันธกิจ 4 ด้าน คือ การพัฒนาคน การสร้างเศรษฐกิจ การสร้างความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาธรรมาภิบาล โดยมีเป้าหมายการบริหารจัดการประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพคน พัฒนาชุมชน แก้ปัญหาความยากจน ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน รักษาฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบธรรมาภิบาล ทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน หนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ที่จะช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้และการเผยแพร่ขยายผลให้เกิดประโยชน์ ทั้งในระดับการปฏิบัติและระดับนโยบาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ หรือยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีลักษณะผู้นำที่ดีและเข้มแข็ง และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่ดี โดยเฉพาะเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือเรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership) ซึ่ง Leithwood & Jantzi ได้อธิบาย ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ว่า หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการยกระดับและกระบวนการ ซึ่งผู้นำและผู้ตามต่างยกระดับซึ่งกันและกันในด้านศีลธรรมและแรงจูงใจให้สูงขึ้น โดยผู้นำจะกระตุ้นจูงใจผู้ตามให้กระทำมากกว่าที่ผู้ตามคาดหวังไว้ว่าจะกระทำ และผู้ตามจะสร้างความผูกพันต่อจุดประสงค์ขององค์กร โดยผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ขององค์กร และผู้นำแสดงคุณลักษณะที่เป็นตัวแบบหรือแบบอย่างในการปฏิบัติแก่ผู้ตาม ตลอดจนการเพิ่มอำนาจ (Empower) และช่วยเหลือผู้ตาม ซึ่งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่ หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ไปสู่ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) มีการกระจายอำนาจ หรือการเสริมสร้างพลังจูงใจ (Empowering) เป็นผู้มีคุณธรรม (Moral Agents) และมีการกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำ ด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้จะพิจารณาที่ลักษณะของผู้นำ พฤติกรรมอำนาจ รวมทั้งตัวแปรสถานการณ์

ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวทางที่กว้างกว่าแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำอื่น ๆ และผลจากการวิจัยเชิงประจักษ์และการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับในองค์กรของประเทศต่าง ๆ จำนวนมาก พบว่าผู้นำบริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์กรสูงขึ้น แม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดต่าง ๆ เพียงใด (Leithwood, K. & Jantzi, D., 1996); (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตร์พัณณา ยาวิราช ที่พบว่า ความสำเร็จขององค์กร ไม่ว่าจะเรียกว่าเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-based Management) ประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลล้วนแต่ขึ้นกับภูมิปัญญา ความคิดอ่าน และแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำขององค์กร โดยสรุปคือภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน และองค์กร (เนตร์พัณณา ยาวิราช, 2550)

ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จ นอกจากจะมีภาวะผู้นำแล้ว ความสามารถในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ย่อมต้องมีด้วย โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียน จากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O - NET) ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2561 และ 2562 วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับ สพฐ. โดยระดับคุณภาพของพัฒนาการการทดสอบทางการศึกษา เปรียบเทียบปีการศึกษา 2561 และ 2562 พบว่า กลุ่ม A+ มีพัฒนาการลดลงร้อยละ -9.92 กลุ่ม A มีพัฒนาการลดลงร้อยละ -1.92 กลุ่ม A = มีพัฒนาการลดลงร้อยละ 7.10 กลุ่ม B+ มีพัฒนาการลดลงร้อยละ 12.28 กลุ่ม B มีพัฒนาการลดลงร้อยละ -9.72 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จากปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นข้อมูลหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งคะแนนผลสอบ O - NET ในแต่ละปีจะเป็นตัวชี้วัดผลงานด้านวิชาการของโรงเรียนแต่ละแห่ง และคุณภาพการศึกษาลดลงเป็นปัญหาหลักที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องเร่งพัฒนาร่วมกับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างอิทธิพลต่อผู้ตามเพื่อทำให้ผู้ตามเกิดความไว้วางใจ แรงจูงใจในการทำงานที่มากขึ้นจะส่งผลให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่สูงมากขึ้นกว่าเดิม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี

จากหลักการและเหตุผลสรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องรับผิดชอบต่อประสิทธิผลและความสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารควรใช้ทักษะความรู้ความสามารถทางการบริหารและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ดี เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คิดสร้างสรรค์ ใส่ใจนวัตกรรม มีวิจารณญาณ แก้ปัญหาเป็น สื่อสารดี เต็มใจร่วม 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี อัพเดตทุกข้อมูลข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ฉลาดสื่อสาร 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ มีความยืดหยุ่น

รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ ใส่ใจดูแลตัวเอง รู้จักเข้าสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อจะนำไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 112 โรงเรียน มีผู้ให้ ข้อมูลดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครู 1 คน รวมทั้งสิ้น 224 คน ได้กำหนดคุณสมบัติครูดังนี้ คือ เป็นครูวิชาการ และมีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 92 โรง โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ครู 1 คน และผู้บริหาร 1 คน รวมจำนวน 184 คน แล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้ประมวลแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

แบบสอบถามทั้ง 3 ตอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ หรือค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล โดยมีค่าทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, L. J., 1994) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) โดยมีค่าทั้งฉบับเท่ากับ 0.986

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.19	0.58	**มาก**
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.19	0.58	**มาก**
ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา	4.18	0.63	**มาก**
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.14	0.66	**มาก**
รวม	**4.18**	**0.57**	**มาก**

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการ

เรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การนิเทศการศึกษา	4.84	0.37	มากที่สุด
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.75	0.44	มากที่สุด
4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.71	0.50	มากที่สุด
5. การวัดผล ประเมินและการเทียบโอนผลการเรียน	4.68	0.47	มากที่สุด
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา	4.65	0.54	มากที่สุด
รวม	**4.72**	**0.47**	**มากที่สุด**

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6
X_1	.592**	.575**	.636**	.547**	.606**	.573**
X_2	.629**	.654**	.712**	.655**	.699**	.633**
X_3	.746**	.745**	.737**	.707**	.710**	.680**
X_4	.689**	.680**	.699**	.675**	.657**	.624**
X_{tot}	.720**	.719**	.752**	.724**	.721**	.678**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระดับสูงคือ การกระตุ้นทางสติปัญญากับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ (r_{xy} = .746) และการกระตุ้นทางสติปัญญากับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ (r_{xy} = .745) ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์กับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ (r_{xy} = .547)

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและอภิปรายผลจากข้อมูลค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมและด้านการมีอิทธิพลอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการพัฒนาศักยภาพก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ประกอบกับผู้บริหารรุ่นใหม่ในปัจจุบันจะต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สามารถบริหารให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงและทำงานให้สอดคล้องเข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ความสำเร็จขององค์กร ไม่ว่าจะเรียกว่าเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results - Based Management) ประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาความคิดอ่านและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ ซึ่งผลการวิจัยของ เบส (Bass) ที่พบว่า ภาวะผู้นำสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน และภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร เนื่องจากผู้นำมีความสำคัญ นอกจากนี้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้ตามเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา ยกย่อง และภักดี และผู้นำยังกระตุ้นให้ผู้ตามทำงานได้มากกว่าปกติ ผู้นำสามารถเปลี่ยนสถานะของปัจเจกบุคคลและองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารจึงต้องสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำหรือใช้ภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามหน้าที่และบทบาทของผู้บริหารที่ดี จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานภายในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เพราะจะมีความสามารถในการใช้อิทธิพลโน้มน้าวจูงใจบุคลากรในการปฏิบัติของบุคลากรให้ตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิผลขององค์กรสูงขึ้น แม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดต่าง ๆ เพียงใด (Bass, B. M., 1985) ดังผลงานวิจัยของ ขวัญชัย จะเกรง ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก (ขวัญชัย จะเกรง, 2551) และผลงานวิจัยของ ณัชญานุช สุดชาดี ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร จังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ณัชญานุช สุดชาดี, 2558)

2. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากงานวิชาการเป็นงานหลัก และเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้ไปสู่การมีคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายของสถานศึกษา ดังผลงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ วัชรภิรมย์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า โดยรวมมีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก จากงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เป็นการบริหารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จึงเป็นจุดหมายหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องดำเนินการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย (เพ็ญจันทร์ วัชรภิรมย์, 2551) และผลงานวิจัยของประทวน พรมจ้อย ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ประทวน พรมจ้อย, 2557)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เพราะคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียน เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักและเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในสถานศึกษา ดังผลงานวิจัยของ ไผท แถบเงิน ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก (ไผท แถบเงิน, 2552) และผลงานวิจัยของโยธิน สกุลเดช ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยความรับผิดชอบ ความเข้าใจงาน และบุคคลการเข้าสังคมได้ดี การให้การยอมรับนับถือ การมีความคิดริเริ่ม

การโน้มน้าวจิตใจ การประสานงาน การให้ความช่วยเหลือ และการรู้จักปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ (โยธิน สกุลเดช, 2548)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 สามารถสรุปได้ดังนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ส่วนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยที่ผู้นำมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้นำจะทำให้ผู้ตามเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา ยกย่อง และภักดี และยังกระตุ้นให้ผู้ตามทำงานได้มากขึ้น ทำให้ผู้นำสามารถนำพาบุคลากรในองค์กรและองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ และจากการวิจัยครั้งนี้ ขอแบ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างวิสัยทัศน์ โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการสร้างวิสัยทัศน์ของตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์และลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะนำไปสู่คุณภาพทางการศึกษาในระดับโรงเรียนระดับเขตและระดับประเทศต่อไป สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหาการปฏิบัติงานกับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษาของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริการและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 (เอกสารวิชาการลำดับที่ 6/2563). กรุงเทพมหานคร: กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.

ขวัญชัย จะเกรง. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัชญานุช สุดชาดี. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร จังหวัดขอนแก่น. ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17 และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2550). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

ประทวน พรมจ้อย. (2557). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไผท แถบเงิน. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เพ็ญจันทร์ วัชรภิรมย์. (2551). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยวงศ์ชวลิตกุล.

โยธิน สกุลเดช. (2548). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2. ในวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2551). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

Bass, B. M. (1985). Leadership and performance beyond expectations. New York: Free Press.

Cronbach, L. J. (1994). Essentials of Psychological Testing. (5th ed.). New York: Harper.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

Leithwood, K. & Jantzi, D. (1996). Toward an Explanation of Variation in Teacher's Perceptions of Transformational School Leadership. Educational Administration Quarterly, 32(4), 512 - 538.